

قرارداد انتقال دانش فنی و لیسانس

راهنمای جامع تنظیم قراردادهای مالکیت فکری برای کسب و کارها

مفهوم قرارداد لیسانس (License)

قطعات پازل که نشان دهنده اتصال دانش فنی و کسب و کار است

اجازه بهره‌برداری، نه انتقال مالکیت

قرارداد لیسانس به معنای اعطای مجوز استفاده از یک دلرایی فکری (مانند اختراع، دانش فنی یا علامت تجاری) است، بدون آنکه مالکیت آن منتقل شود.

«لیسانس اموال فکری مانند اجاره اموال فیزیکی است. شما حق استفاده را می‌دهید، اما مالک باقی می‌مانید.»

کارکردهای قرارداد لیسانس

حبس فناوری

در برخی موارد استراتژیک، شرکت‌ها با دریافت لیسانس یک فناوری جدید، از رقابت مستقیم جلوگیری کرده و تکنولوژی را در اختیار خود نگه می‌دارند.

توسعه بازار جغرافیایی

ورود به بازارهای جدید (مانند کشورهای همسایه) نیازمند شناخت محلی است. اعطای لیسانس به یک شریک بومی، ریسک ورود به بازار جدید را کاهش می‌دهد.

تامین سرمایه و منابع

مالک دارایی فکری ممکن است منابع مالی کافی برای تولید انبوه نداشته باشد. لیسانس اجازه می‌دهد بدون سرمایه‌گذاری سنگین، از دارایی بهره‌برداری شود.

شرایط اختصاصی اعتبار قرارداد

- ✓ **ثبت قرارداد نزد اداره مالکیت صنعتی:** برای اینکه قرارداد لیسانس در برابر اشخاص ثالث قابل استناد باشد، حتماً باید ثبت و آگهی شود.
- ✓ **تنظیم سند رسمی:** علاوه بر قرارداد عادی، تنظیم سند در دفاتر اسناد رسمی برای رسمیت یافتن انتقال منافع (در مالیکتهای صنعتی) ضروری است.
- ✓ **شرط کنترل کیفیت (حیاتی در علائم تجاری):** لیسانس‌دهنده باید حق نظارت بر کیفیت محصول تولیدی را داشته باشد، وگرنه قرارداد ممکن است باطل شناخته شود.

دامنه حقوق اعطایی (Scope of License)

تعیین دقیق حدود مجوز بهره‌برداری از چهار جنبه اصلی ضروری است:

دامنه مکانی

محدوده جغرافیایی مجاز
کجاست؟ (مثلاً: فقط استان
تهران، کل ایران، یا منطقه
خاورمیانه)

دامنه زمانی

مجوز از چه تاریخی شروع و در
چه تاریخی خاتمه می‌یابد؟ توجه
به مدت اعتبار قانونی خود
دارایی فکری الزامی است.

دامنه شخصی

آیا لیسانس‌گیرنده حق دارد
خودش به شخص دیگری لیسانس
فرعی (Sub-license) بدهد؟

دامنه موضوعی

دقیقاً اجازه چه کاری داده
می‌شود؟ تولید؟ فروش؟ واردات؟
آیا شامل بهبودهای آتی
(Improvements) نیز
می‌شود؟

شرط تعیین مابه‌ازاء (Payment Terms)

✓ ۱. مبلغ مقطوع (Lump Sum):

یک مبلغ ثابت و مشخص که معمولاً در ابتدای قرارداد یا طی اقساط معین پرداخت می‌شود. ریسک برای گیرنده لیسانس بیشتر است (چون باید پرداخت کند حتی اگر نفروشد).

✓ ۲. حق الامتیاز (Royalty):

درصدی از درآمد یا فروش محصول نهایی. ریسک کمتر برای گیرنده و مشارکت در سود برای دهنده لیسانس. محاسبه دقیق "مبنای فروش" (خالص یا ناخالص) حیاتی است.

✓ ۳. روش ترکیبی:

پرداخت یک مبلغ اولیه (Down payment) برای پوشش هزینه‌های انتقال، به علاوه درصد کمتری از فروش به عنوان رویالتی.

مدل‌های درآمدی

انواع ليسانس از نظر انحصار

ليسانس منفرد

(Sole)

مالك متعهد مي‌شود به شخص ديگري ليسانس ندهد، اما خودش حق استفاده را براي خودش محفوظ نگه مي‌دارد.

ليسانس غيرانحصاري

(Non-Exclusive)

مالك مي‌تواند به هر تعداد افراد ديگري نيز مجوز بدهد و خودش هم همزمان استفاده کند. (ريسک بالا براي گيرنده ليسانس).

ليسانس انحصاري

(Exclusive)

در منطقه جغرافيايي مشخص، فقط ليسانس‌گيرنده حق استفاده دارد. حتي خود مالك (ليسانس‌دهنده) هم حق استفاده ندارد.

تاییدات و اعلانات (Warranties)

لیسانس دهنده باید موارد زیر را در قرارداد تضمین کند:

بازرسی کیفیت و استاندارد فنی

۱. اعتبار قانونی

تایید اینکه مال فکری (مثلاً اختراع) به درستی ثبت شده و دارای اعتبار کامل قانونی است.

۲. مالکیت بلامنازع

تایید اینکه لیسانس دهنده مالک واقعی است و حق واگذاری آن را دارد.

۳. عدم نقض حقوق ثالث

تایید اینکه استفاده از این فناوری، حقوق پتنت یا علامت تجاری شخص سوم را نقض نمی‌کند.

نکات پایانی و فسخ قرارداد

چک‌لیست مهم

✓ آیا نوع لیسانس (انحصاری/غیرانحصاری) مشخص شده؟
(سکوت = غیرانحصاری)

✓ آیا تکلیف "بهبودهای آتی" (Improvements) روشن است؟

✓ آیا شرط "محرمانگی" (NDA) برای دانش فنی لحاظ شده است؟

✓ آیا تعهد به آموزش پرسنل گیرنده لیسانس ذکر شده؟

❌ خاتمه و فسخ

قرارداد باید موارد فسخ را پیش‌بینی کند، از جمله:

- انقضای مدت قرارداد.
- ابطال گواهینامه ثبت اختراع یا علامت تجاری توسط دادگاه.
- عدم پرداخت حق‌الامتياز توسط گیرنده.
- عدم رعایت استانداردهای کنترل کیفیت.

پرسش و پاسخ

سپاس از توجه شما